

3^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ «ΑΛΛΟΙ»**ΚΡΙΤΗΡΙΟ 20438****A. Μη λογοτεχνικό κείμενο****Ο μακρύς και δύσκολος δρόμος προς την ισότητα των δύο φύλων**

Το παρακάτω κείμενο είναι διασκευασμένο άρθρο του Σωτήρη Βανδώρου, που έχει δημοσιευτεί στο <https://bookpress.gr/stiles/dimosia-sizitisi/4176-mill-subjection> με τίτλο Για την υποτέλεια των γυναικών, του Τζον Στούαρτ Μιλλ στις 22 Ιουνίου 2014.

[...] Ο Μιλλ πρωτοπορούσε στην εποχή του, στην Αγγλία, καθόσον ίσα εκλογικά δικαιώματα με αυτά των ανδρών αποδόθηκαν στις γυναίκες το 1928, δηλαδή σχεδόν 60 χρόνια μετά τη δημοσίευση του κειμένου του «Για την υποτέλεια των γυναικών» (1869) (στο οποίο διατυπώνεται κι αυτό το αίτημα) κι ενώ είχαν προηγηθεί συστηματικοί αγώνες των Σουφραζετών¹.

Οι γυναίκες ήταν ολοκληρωτικά υποταγμένες στους άντρες, κάτι που επικύρωνε κι ο νόμος. Για παράδειγμα, ολόκληρη η περιουσία της γυναίκας με το γάμο ουσιαστικά περιερχόταν στο σύζυγο ο οποίος ήταν κι ο κηδεμόνας των παιδιών (ασχέτως αν την ανατροφή «φορτωνόταν» η γυναίκα). Εξίσου, δεν τύγχανε καμιάς ουσιαστικής νομικής προστασίας σε περίπτωση κακομεταχείρισης. Εάν εξαιρέσουμε τις ελάχιστες εκείνες γυναίκες που λόγω της υψηλής κοινωνικής τους θέσης απολάμβαναν ορισμένες ελευθερίες και προνόμια, η τύχη των υπολοίπων ήταν θλιβερά προδιαγεγραμμένη: να διάγουν μια ζωή περιορισμένη στις αγγαρείες του οίκου ή με σκληρή εργασία και υπό την αυθαίρετη εξουσία ενός άρρενα. Από πολύ μικρή ηλικία ένας αυστηρός διαχωρισμός με βάση τα φύλα προδιαγράφει διαφορετικές δυνατότητες κι επιλογές βίου, οι οποίες βεβαίως αποδίδονται στην αντρική και γυναικεία «φύση» αντίστοιχα, συγκαλύπτοντας τις σχέσεις εξουσίας που εμφιλοχωρούν² εδώ και οι οποίες την ίδια στιγμή που αποκρύπτονται ως τέτοιες καλούν τα άτομα να συμμορφωθούν και να πειθαρχήσουν στους αντίστοιχους ρόλους.

Δεν είναι υπερβολή να πούμε ότι ο Μιλλ εντοπίζει αυτό που σχεδόν έναν αιώνα αργότερα θα χαρακτηριστεί ως μια βαθύτερη δομή πατριαρχίας³ που κάνει τα ίδια τα

¹ Οι υποστηρίκτριες του δικαιώματος ψήφου (από τη λέξη «suffrage») διεκδικούσαν συμμετοχή των γυναικών στα κοινά και ίση μεταχείριση με τους άνδρες,

² Εισχωρούν, εισδύουν, εισέρχονται, εμφανίζονται

³ Ονομάζεται το κοινωνικό σύστημα στο οποίο οι άντρες κρατούν κατά κύριο λόγο την εξουσία και κυριαρχούν στην πολιτική, αποτελούν ηθικές και ιδεολογικές αυθεντίες και διαθέτουν κοινωνικά

υποκείμενα να ενστερνίζονται και να υιοθετούν ως αυτονόητες τις κυρίαρχες νόρμες⁴ και να συμμετέχουν έτσι ενεργά στην ίδια τους την καθυπόταξη. Έτσι, με χαρακτηριστική απλότητα δείχνει πως τα υποτιθέμενα φυσικά αισθήματα ανάγονται στο «έθιμο», το οποίο βεβαίως απαξιώνει ως πηγή νομιμοποίησης και ταυτόχρονα απαντά σε όσους υποστηρίζουν ότι οι γυναίκες δεν διεκδικούν κάτι καλύτερο ή διαφορετικό για τις ίδιες που θα πει ότι αποδέχονται οικειοθελώς τη συγκεκριμένη διευθέτηση: «Όλες οι γυναίκες ανατρέφονται από την πιο τρυφερή τους ηλικία με την πεποίθηση ότι το ιδεώδες του χαρακτήρα τους είναι ακριβώς αντίθετο από εκείνο των ανδρών· όχι αυτόνομη βούληση και άσκηση αυτοελέγχου, αλλά υποταγή και παράδοση στον έλεγχο των άλλων. Όλοι οι ηθικοί κανόνες τους λένε πως είναι καθήκον των γυναικών, και όλη η τρέχουσα αισθηματολογία ότι είναι στη φύση τους, να ζουν για τους άλλους· να αρνούνται απεριόριστα τον εαυτό τους και το να έχουν άλλη ζωή έξω από τα συναισθήματά τους... ένα εγωιστικό ένστικτο έκανε τους άνδρες να προσφύγουν στο έσχατο μέσον προκειμένου να κρατούν τις γυναίκες σε υποταγή: να τους παρουσιάσουν τη μειλιχιότητα⁵, την υποτακτικότητα και την παράδοση κάθε προσωπικής τους βούλησης στα χέρια των ανδρών ως ουσιώδες αναπόσπαστο κομμάτι της σεξουαλικής τους έλξης».

A1. Να παρουσιάσετε σε μία παράγραφο 60 λέξεων το περιεχόμενο της δεύτερης παραγράφου του μη λογοτεχνικού κειμένου.

Μονάδες 15

A2. Να βρεθεί ο τρόπος ανάπτυξης της δεύτερης παραγράφου του μη λογοτεχνικού κειμένου.

Μονάδες 10

A3. Αξιοποιώντας και τις θέσεις του κειμένου να γράψεις μια προφορική εισήγηση 200-250 λέξεων που απευθύνεις στους συμμαθητές/-τριες σου με θέμα την 8^η Μαρτίου ως ημέρα εορτασμού των αγώνων και των επιτευγμάτων του γυναικείου κινήματος. Ειδικότερα, να

προνόμια, ενώ συνήθως διαθέτουν τον έλεγχο της περιουσίας. Η πατριαρχία στηρίζεται σε ένα σύστημα ιδεών που εξηγεί και δικαιολογεί την αντρική κυριαρχία και συνήθως την αποδίδει σε **εγγενείς φυσικές διαφορές** ανάμεσα στους άντρες και τις γυναίκες. Οι κοινωνιολόγοι όμως τείνουν να θεωρούν την πατριαρχία ως κοινωνικό προϊόν και όχι ως προϊόν εγγενών διαφορών ανάμεσα στα φύλα.

⁴ Πρότυπα, προκαθορισμένοι συμπεριφορικοί κανόνες

⁵ Πραότητα, ηπιότητα, γλυκύτητα, καταδεκτικότητα.

αναφερθείς στην πρόοδο που έχει σημειώσει το γυναικείο ζήτημα σε σχέση με το παρελθόν, αλλά και σε συμπεριφορές άνισης μεταχείρισης σε βάρος των γυναικών σήμερα. Την εισήγησή σου θα την απευθύνεις στο πλαίσιο σχετικής σχολικής εκδήλωσης με τον ίδιο τίτλο.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

Μια ασυνήθιστη δασκάλα

Το παρακάτω διασκευασμένο απόσπασμα είναι από το έργο του Αργύρη Εφταλιώτη με τίτλο Η Αγγέλικα από τις Νησιώτικες Ιστορίες, β' έκδοση Λογοτεχνική Βιβλιοθήκη, στον Τόμο Η' σελ. 117-118 Εκδ. Σοκόλης, 1997.

Έγινε μεγάλη ταραχή σαν πρωτοφάνηκε στο χωριό η Αγγέλικα. Συνηθισμένος ο κόσμος από τις ντροπαλές και συμμαζεμένες χωριατοπούλες, βλέπει άξαφνα μέσα στο χωριό μια κοπέλλα, που τους φάνηκε σα θεά. Πρώτο, που ήταν κάτασπρη σα να μην την είδε ήλιος ποτές, δεύτερο, πρόσχαρη, γελαζόμενη και ζωηρή, που τους τρέλλαινε σα γελούσε και τους έδειχνε τα μεγάλα της δόντια. Τρίτο, που δε φορούσε χωριάτικα, μόνο της χώρας φορέματα. Μα τι πρώτο, και τι δεύτερο, και τι δέκατο. Είτανε να τηνεβλέπης και να μη χορταίνης.

Επανάσταση έφερε στο χωριό η Αγγέλικα. Οι καλοί χωριανοί δε το λογάριζαν τέτοιο κακό. Ο σκοπός τους είταν αθώς. Αυτοί ζητούσανε μια καλή δασκάλισσα, να μάθη τα κορίτσια τους γράμματα. Γράφουνε λοιπόν στη χώρα, και σε λιγάκι έρχεται η Αγγέλικα.

Σκολειό χτισμένο δεν είχαν ακόμα. Της νοικιάζουν ένα σπιτάκι, και μέσα σ' αυτό το σπιτάκι άρχισε η Αγγέλικα να πολιτίζει⁶ του χωριού τα κορίτσια. Ως εδώ η δουλειά πήγαινε καλά. {...} Η δουλειά όμως δε σταμάτησε ως εδώ. {...}

Και με το βλέπε και θάμαζε άρχισαν οι χωριατοπούλες ν' αλλάζουνε συνήθειες. Η αλλαγή αυτή είτανε βέβαια σιγανή κι απ' έξω μοναχά. Το φυσικό της δεν μπορούσε να τ' αλλάξ' η χωριατοπούλα. Άλλαζε μερικά λόγια, μερικά φερσίματα, μερικά φορέματα και στολίδια. Κι αυτό ίσια ίσια είταν που τους έκαμε τους χωριανούς να μην την καλοβλέπουν τη λουσάτη εκείνη τη μάγισσα. Δεν έσωναν πια τώρα τα σπιτήσια τα τούλια και τα λινομέταξα, έπρεπε να φέρνουν κι από το μαγαζί λογής λογής κορδέλλες, κουμπιά και κουρέλλια. Και το χειρότερο, που η μίμηση δεν μπορούσε να είναι σωστή, κ' έβλεπες άξαφνα καπελλίνο και

⁶Εκ+πολιτ(ισμός) +-ίζω μεταφραστικό δάνειο από το γαλλικό civilizer (μαρτυρείται από το 1856) και σημαίνει: Μεταφέρω τα επιτεύγματα ενός (θεωρούμενου) πιο αναπτυγμένου πολιτισμού σε ένα λιγότερο. Εδώ δεν σημαίνει τον εκσυγχρονισμό, αλλά την εκμάθηση στοιχειωδών γνώσεων ανάγνωσης και γραφής.

γερνάνι μαζί, ή φράγκικο φαρμαλά και κοντογούνι ή κάτι τέτοιο. {...} Μήτε δω δε σταμάτησε το κακό. Η Αγγέλικα, καθώς είπαμε, είτανε ζωηρή και μιλητικά. Άρχισε λοιπόν σιγά σιγά να ψαλιδίζη και της χωριατοπούλας η γλώσσα, κι ας είταν και κανένας ξένος μπροστά της. Οι προεστοί κ' οι έφοροι είταν καλοί πατριώτες κ' ήθελαν την πρόοδο του χωριού. Η νοικοκυρwsύνη τους όμως είταν κι από τον πατριωτισμό τους μεγαλύτερη, και κάθε φορά που έπαιζαν τα κομπολόγια τους στο καφενεδάκι τους συλλογιούνταν πώς να τη συμμαζέψουνε λιγάκι αυτήν τη δασκάλισσα.{...}

B1. Ποιο είναι το βασικό πρόσωπο στο λογοτεχνικό απόσπασμα και πώς θα το χαρακτηρίζατε σύμφωνα με τα κοινωνικά στερεότυπα της εποχής;

Μονάδες 15

B2. Να εντοπίσετε ένα σημείο στο λογοτεχνικό απόσπασμα όπου υπάρχει περιγραφή κι ένα σημείο όπου υπάρχει αφήγηση. Τι πετυχαίνει ο συγγραφέας με τη χρήση τους;

Μονάδες 10

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα. Να καταγράψεις την απάντησή σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Να καταγράψεις τη διαφορετικότητα ανάμεσα στη δασκάλα και στις κοπέλες του χωριού και να ερμηνεύσεις τη στάση του χωριού απέναντι στη δασκάλα με βάση στοιχεία του κειμένου. Συμφωνείς ή διαφωνείς με τις επιφυλάξεις των προεστών του χωριού και γιατί;

ή

2. Να γράψεις το τέλος που φαντάζεσαι πως δόθηκε σε αυτή την ιστορία, αφού οι προεστοί «κάθε φορά που έπαιζαν τα κομπολόγια τους στο καφενεδάκι τους συλλογιούνταν πώς να τη συμμαζέψουνε λιγάκι αυτήν τη δασκάλισσα».

Μονάδες 25